

Φεβρουάριος 1878. Οι απαρχές του Μακεδονικού Αγώνος.

Γράφει ο **Κωνσταντίνος Χολέβας** – Πολιτικός Επιστήμων.

Στις 10.1.2018 η Διαρκής Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος εξέδωσε βαρυσήμαντη ανακοίνωση για το ζήτημα της ονομασίας των Σκοπίων, η οποία έχει ως εξής:

«Εξ αφορμής της έντονης διπλωματικής κινητικότητας που υπάρχει για το θέμα των Σκοπίων, και εν συνεχεία της από 15.12.2017 Ανακοίνωσής Της περί της σχισματικής Εκκλησίας των Σκοπίων, η

Δ.Ι.Σ. συμμεριζομένη την αγωνία των Ιεραρχών που διαπομαίνουν τις Ιερές Μητροπόλεις στην περιοχή της Μακεδονίας, αλλά και του λαού, με Απόφασή Της υπενθυμίζει ότι η Εκκλησία έχει μαρτυρήσει με το λόγο και το αίμα κλήρου και λαού την ελληνικότητα της Μακεδονίας από αρχαιοτάτων χρόνων, γι' αυτό και δεν μπορεί να αποδεχθεί την απονομή του όρου «Μακεδονία» ή παραγώγου του ως συστατικού ονόματος άλλου Κράτους, το οποίο θα έχει επιπτώσεις και στην ονομασία της σχισματικής αυτοαποκαλούμενης εκκλησίας της «Μακεδονίας». Αναμένει δε από την υπεύθυνη Ελληνική Κυβέρνηση, η οποία διαχειρίζεται το θέμα, να κατανοήσει την ανησυχία Της, που είναι και ανησυχία του οικουμενικού ελληνισμού».

Η Ορθόδοξη Εκκλησία πρωταγωνίστησε σε όλους τους εθνικούς αγώνες και πολλοί κληρικοί έχυσαν το αίμα τους για την ελευθερία της Μακεδονίας. Πριν από τον κυρίως Μακεδονικό Αγώνα της περιόδου 1903- 1908 οι Μακεδόνες έδειξαν την αγωνιστική τους διάθεση εναντίον των σχεδίων του Πανσλαβισμού το 1878. 140 χρόνια συμπληρώνονται από εκείνη την -όχι και τόσο γνωστή- έκφραση εθνικής αυτοδιαθέσεως του Μακεδονικού Ελληνισμού. Αξίζει να θυμηθούμε εν συντομία τα γεγονότα.

Η αφορμή: Η Μακεδονία δεν μπόρεσε να ενσωματωθεί στην ελεύθερη Ελλάδα του 1830 παρά την επαναστατική ορμή των κατοίκων της. Παρέμενε υπό τουρκικό ζυγό και παράλληλα έβλεπε την Βουλγαρία να ετοιμάζεται να διαδεχθεί τους Οθωμανούς Τούρκους. Ο Ρώσος Πρέσβυς στην Κωνσταντινούπολη κόμης Ιγνάτιεφ ήθελε να προωθήσει τα σχέδια του Πανσλαβισμού, δηλαδή της ενώσεως των σλαβικών λαών υπό την ηγεσία της Ρωσίας, και είχε προκαλέσει την απόσχιση των Βουλγαρικών επαρχιών από το Οικουμενικό Πατριαρχείο.

Οι Σχισματικοί – Εξαρχικοί Μητροπολίτες καταδικάσθηκαν το 1872 με την περίφημη απόφαση των Ορθοδόξων Πατριαρχείων κατά του Εθνοφυλετισμού. Δεν καταδικάσθηκε ο πατριωτισμός και η αγάπη προς την εθνική ταυτότητα, αλλά η ίδρυση τοπικών εκκλησιαστικών καθεστώτων με εθνικιστικά κριτήρια χωρίς την έγκριση του Οικουμενικού Θρόνου.

Μετά από τον Ρωσοτουρκικό πόλεμο του 1877 η Ρωσία επέτυχε την υπογραφή της Συνθήκης του Αγίου Στεφάνου (19.2.1878), με την οποία η Τουρκία παραχωρούσε την αυτονομία σε μία Μεγάλη Βουλγαρία που θα περιλάμβανε την περιοχή μεταξύ Δουνάβεως και Αίμου, την Ανατολική Ρωμυλία, τη Θράκη και όλη τη Μακεδονία πλην Χαλκιδικής και Θεσσαλονίκης.

Η εξέγερση του Λιτόχωρου: Η συντριπτική πλειοψηφία των κατοίκων της Μακεδονίας είχε συνείδηση ελληνική. Οι άνθρωποι αυτοί δεν ήθελαν σε καμμία περίπτωση να συμπεριληφθούν στα όρια της Μεγάλης Βουλγαρίας. Τον Φεβρουάριο του 1878 οι κάτοικοι της περιοχής Βοΐου (σημερινής Μητροπόλεως Σισανίου και Σιατίστης) έστειλαν διαμαρτυρία προς τις Μεγάλες Δυνάμεις δηλώνοντας ότι η Μακεδονία είναι τόπος ελληνικός και δεν πρέπει να περιληφθεί στη νέα ηγεμονία της Βουλγαρίας.

Στις 19 Φεβρουαρίου 1878 στο Λιτόχωρο της Πιερίας σχηματίστηκε Επαναστατική Κυβέρνηση υπό τον Ευάγγελο Κοροβάγκο και με μέλη ιερείς και λαϊκούς. Αρχηγός των ενόπλων σωμάτων ανέλαβε ο οπλαρχηγός του Ολύμπου Ευάγγελος Χοστέβας. Ο Επίσκοπος Κίτρους Νικόλαος Λούσης κήρυξε επισήμως την επανάσταση στον Κολινδρό στις 22 Φεβρουαρίου και έγινε ο πνευματικός καθοδηγητής του Αγώνος.

Στα ηγετικά στελέχη της εξεγέρσεως περιλαμβανόταν και ο ιερομόναχος της Ι. Μονής Πέτρας Νικηφόρος. Η επαναστατική κυβέρνηση απέστειλε Διακήρυξη προς τις Μεγάλες Δυνάμεις τονίζοντας ότι η Μακεδονία θα αγωνισθεί με κάθε τρόπο για την Ένωση με τη Μητέρα Ελλάδα και προτιμά την ένοπλη εξέγερση και τη θυσία παρά την υποδούλωση.

Στις 4 Μαρτίου 1878 ο Κίτρους Νικόλαος και ο Κοροβάγκος εξέδωσαν ανακοίνωση από την Ιερά

Μονή Πέτρας προς τους Έλληνες Μακεδόνες και τους καλούσαν να θυμηθούν τον Μέγα Αλέξανδρο, τους αγωνιστές του 1821 και τους θυσιασθέντες από τουρκικό μαχαίρι στην Κασσάνδρα και στη Νάουσα. Η επανάσταση τελικά κατεστάλη από τον Τουρκικό στρατό. Ένα άλλο μοναστήρι, η Μονή των Αγίων Πάντων, έγινε το κάστρο των πολιορκημένων. Έξω από τη Μονή πολλές γυναίκες χόρευαν έναν νέο χορό του Ζαλόγγου για να μην αιχμαλωτισθούν.

Η επανάσταση στην περιοχή Κοζάνης: Ο σημερινός Νομός Κοζάνης αντιστοιχεί στην αρχαία περιοχή της Ελιμείας, από την οποία διάλεγε εκλεκτούς στρατιώτες ο Αλέξανδρος ο Μακεδών (Ελιμειώτις Φάλαγξ). Στις 18 Φεβρουαρίου 1878 η «Επαναστατική Κυβέρνησις της εν Μακεδονία επαρχίας της Ελιμείας» άναψε μία νέα εθνική και αγωνιστική φλόγα.

Στο όρος Βούρινος (ή Μπούρινο), κοντά στην Κοζάνη, ο Ιωάννης Κοβεντάρος, ο Ανστάσιος Πηχεών και ο Ιωσήφ Λιάτης μαζί με τους συνεργάτες τους εξέδωσαν Διακήρυξη εν ονόματι του Έθνους. Στο κείμενο αυτό οι ηγέτες της εξεγέρσεως καταγγέλλουν τον Πανσλαβισμό και ενώπιον Θεού και ανθρώπων κηρύττουν την Ένωση των Μακεδόνων με τη Μητέρα Ελλάδα.

Τούρκοι και Τουρκαλβανοί στρατιώτες άρχισαν βίαια αντίποινα στην Κοζάνη, στη Σιάτιστα και στα χωριά. Οι μάχες διήρκεσαν μέχρι το καλοκαίρι του 1878 με αποκορύφωμα τις νίκες των επαναστατών στο Πισοδέρι, στην Καστοριά και στη Φλώρινα. Μία γυναίκα από τη Σιάτιστα αναδείχθηκε σε ηρωίδα του αγώνος: Η νεαρά Περιστέρα Κριάκα.

Οι εξεγερμένοι δεν νικήθηκαν από τους Τούρκους, αλλά από τον χειμώνα του 1878-79. Πάντως στη Μεγάλη Βουλγαρία δεν εντάχθηκαν και έκαναν το μήνυμά τους να ακουστεί παντού: Οι Μακεδόνες είναι Έλληνες Ορθόδοξοι και αγωνίζονται εναντίον Τούρκων και Βουλγάρων.

Το μήνυμα αυτό επαναλήφθηκε πιο δυναμικά κατά την επόμενη και πιο γνωστή φάση του Μακεδονικού Αγώνος μετά το 1903.

Η προσωρινή σωτηρία των Μακεδόνων ήλθε με τη συνάντηση των Μεγάλων Δυνάμεων στο Συνέδριο του Βερολίνου της 1.6.1878, το οποίο περιόρισε κατά πολύ τα όρια της Βουλγαρικής ηγεμονίας.

Η Μακεδονία παρέμεινε υπό Οθωμανικό ζυγό μέχρι την τελική απελευθέρωση, την οποία έφεραν οι Βαλκανικοί Πόλεμοι του 1912-13.

Για μία ακόμη φορά οι Έλληνες Μακεδόνες έχυσαν το αίμα τους για να τιμήσουν το όνομά τους και την ιστορία τους. Ένα όνομα και μία ιστορία, την οποία δεν δέχονται ούτε σήμερα να παραχωρήσουν εν όλω ή εν μέρει σε τεχνητές εθνότητες που κατασκευάσθηκαν από ολοκληρωτικά καθεστώτα.

Ο Επίσκοπος Νικόλαος Λούσης και οι ηρωικοί Μακεδόνες του 1878 ας γίνουν παράδειγμα εθνικής αξιοπρεπείας και μαχητικότητας.

Η καλύτερη τιμή προς τη μνήμη τους είναι η συνεχής υπόμνηση της προσφοράς τους. Δεν πρέπει να ξεχάσουμε τους αγωνιστές της πρώιμης φάσης του Μακεδονικού Αγώνος. Άλλωστε ο Μακεδονικός Αγών συνεχίζεται και σήμερα με ειρηνικά μέσα για την προστασία της Ελληνικής και Ορθόδοξης κληρονομιάς της Μακεδονικής γης.

[Άρθρο](#) στην ΠΕΙΡΑΪΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ Φεβρουαρίου 2018